

Sundbyberg 2016-11-22

Dnr: U2016/03475/S

Vår referens:

Stefan Eklund Åkerberg

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissvar: Promemorian En stadieindlad timplan i grundskolan och närliggande frågor

Handikappförbunden

Handikappförbunden är en samarbetsorganisation för 39 funktionshinderförbund som tillsammans representerar ca 400 000 människor. Vårt mål är ett samhälle för alla. Vårt intressepolitiska arbete grundar sig på mänskliga rättigheter.

Sammanfattning

Handikappförbunden tillstyrker promemorians förslag med förtydligande genom nedanstående synpunkter

Synpunkter på promemorians förslag

Handikappförbunden ser positivt på promemorians förslag om en stadieindlad timplan. Likaså att det görs en betoning av de grundläggande kunskaperna i svenska och matematik under de tidiga skolåren. Det bör stärka incitamentet för tidig upptäckt och tidiga insatser när elever är i behov av stöd. Vi vill dock understryka att tidig upptäckt och tidiga insatser inte bara är relaterat till ålder och de lägre stadierna i skolan. Behov kan uppstå under hela skolgången och även då blir tidig upptäckt och tidiga behovsstyrda insatser av största betydelse.

Stadieindelningen betonar också vikten av att man säkerställer att dokumentation och kunskapsöverföring kring barn och elever i behov av stöd sker då man byter skolform, lärare eller stadium.

Förutom den utökade undervisningstid som promemorians förslag innebär ser vi det som avgörande att den specialpedagogiska kompetensen förstärks hos alla lärare. Andra satsningar som regeringen tagit initiativ till på det specialpedagogiska området med fler utbildningsplatser för speciallärare och specialpedagoger, ett specialpedagogiskt kunskapslyft för lärare liknande läs- och matematiklyften ser vi mycket positivt på. Vi menar dock att även den grundläggande lärarutbildningen måste ses över och 7000 stärkas.

Framförallt saknar dagens nytexaminerade lärare mycket av metoder, redskap och kompetens för att identifiera behov och för att sedan kunna ge det stöd som behövs när elevens behov avviker från den obefintliga "normalelevens". Metodiklektioner, tillämpningsövningar av olika slag, praktisk träning och möjligheter till reflektion om erfarenheter från de verksamhetsförlagda delarna av utbildningen saknas i alltför stor utsträckning i dagens grundläggande lärarutbildning. Därtill behövs också mer kunskap om olika funktionsnedsättningar och vilka hinder de eleverna kan tänkas möta i lärmiljön.

Viktigt är också att elevhälsans arbete förstärks och att man systematiskt arbetar med elevhälsans kompetens inom hela skolan och dess undervisning både generellt men främst i att rätt utforma extra anpassningar och särskilt stöd utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov.

Vi är särskilt positiva till förslaget att bestämmelsen i skollagen om anpassad studiegång ska kompletteras så att det anges att den anpassade studiegången i grundskolan ska utformas så att eleven så långt det är möjligt får förutsättningar att nå behörighet till gymnasieskolan (9.3). Det bör ge skolorna bättre incitament att tidigt kartlägga de elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd så att anpassad studiegång i de flesta fall kan undvikas.

I det stora hela delar vi även analysen man gjort i det här avseendet. Vi menar dock att det är viktigt att följa utvecklingen efter lagändringen 2014 om extra anpassningar och särskilt stöd. Det är inte nödvändigtvis så att fler får (rätt) stöd i skolan bara för att åtgärdsprogrammen nu har minskat med hälften sedan den genomförda lagändringen. Skolinspektionens granskning av extra anpassningar visar bland annat att få skolor vet vad extra anpassningar är (i förhållande till särskilt stöd); att man sätter in generella anpassningar istället för att utgå från den enskilda elevens förutsättningar och behov; att man inte följer upp om de extra anpassningarna fungerar. Det saknas således systematik¹. Detta är en konsekvens av att det bland annat inte finns dokumentationskrav, anser vi. Ett skäl till lagändringen var ju att minska lärarnas administrativa arbetsbörda. Vi menar att det i grunden är ett feltänk. Att dokumentera en elevs stödbehov ska fungera som en hjälp för lärare att rätt utforma undervisningen för varje enskild elev och ska inte refereras till som administrativ börda.

Vidare måste det tydligare framgå att extra anpassningar alltid måste ha sin utgångspunkt i elevens unika förutsättningar och behov – att det alltid handlar om individuellt anpassade extra anpassningar. I Skolverkets "Allmänna råd för arbete med extra anpassningar, särskilt stöd och åtgärdsprogram" behöver man bli tydligare kring vikten av att arbeta proaktivt genom tidig kartläggning och analys av en elevs svårigheter i skolsituationen för att sätta in rätt insatser. Anpassad studiegång måste ses som en extraordinär insats när man provat allt annat. Den får framförallt aldrig bli en ursäkt för och en ersättning för uteblivet stöd. Ett slags nödutgång för skolor att undfly sitt ansvar.

Vi vill här också särskilt lyfta fram skolverkets rapport Tillgängliga lärmiljöer – En nationell studie av Skolhuvudmännens arbete för grundskolelever med funktionsnedsättning". Denna visar med eftertryck att det återstår skrämmande mycket arbete i dagens skolor för att åstadkomma en lärmiljö tillgänglig för alla elever.

---

¹ Skolans arbete med extra anpassningar, Skolinspektionen, 2016
<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2016/extra-anpassningar/skolans-arbete-med-extra-anpassningar.pdf>

Skolor med systematiskt kvalitetsarbete och med en väl fungerande elevhälsa samt där stödinsatserna dokumenteras och följs upp, oavsett om det handlar om extra anpassningar eller särskilt stöd, visar på goda resultat för eleverna.

Genom förverkligande av och efterlevnad av de FN-konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige som stat ratificerat ska rätten till en fungerande skolgång säkras för alla elever. För många elever med funktionsnedsättning är det långt kvar dit. Oavsett funktionsnedsättning och oavsett vilka hinder som finns har de samma rätt till en fungerande skolgång som andra barn, det är deras funktionsrätt!

Med vänlig hälsning
Handikappförbunden

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Stig Nyman', written over a horizontal line.

Stig Nyman
Ordförande

Handikappförbunden blir **Funktionsrätt Sverige** den 18 maj 2017